

**НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ НАУК УКРАЇНИ
ІНСТИТУТ ІСТОРІЇ УКРАЇНИ**

**ПРОБЛЕМИ ІСТОРІЇ
УКРАЇНИ**

XIX — початку XX ст.

ВИПУСК XVIII

приурочений Великій реформі 1861 р.

КИЇВ 2011

Пропоноване видання є вісімнадцятим випуском наукових студій відділу історії України XIX — початку XX ст. Інституту історії України НАН України. Видання продовжує традицію публікації результатів науково-дослідницької діяльності співробітників, аспірантів та здобувачів відділу, працівників провідних вітчизняних наукових установ та викладачів вищих навчальних закладів України. Представлений черговий випуск присвячений проблемам Великої реформи 1861 р. та особливостям її впровадження в Україні, а також значенню і наслідкам, котрі вона мала для історичного вітчизняного поступу.

Наукові доробки, що увійшли до випуску, можуть бути корисними не лише ученим-історикам, викладачам та студентам вищих навчальних закладів гуманітарного профілю, а й усім небайдужим до минулого України.

Редакційна колегія: *О.П. Реснт*, д.і.н., професор, член-кореспондент НАН України (голова редколегії), Інститут історії України НАН України, *О.О. Крижановська*, к.і.н., старший науковий співробітник (секретар редколегії), Інститут історії України НАН України.

Члени редколегії: *В.Й. Борисенко*, д.і.н., професор, Національний педагогічний університет ім. М.П. Драгоманова, *О.І. Гуржій*, д.і.н., професор, головний науковий співробітник, Інститут історії України НАН України, *О.В. Добржанський*, д.і.н., професор, Чернівецький державний університет імені Юрія Федьковича, *Г.Д. Казьмирчук*, д.і.н., професор, Київський національний університет ім. Тараса Шевченка, *В.П. Коцуур*, д.і.н., професор, член-кореспондент Академії педагогічних наук України, Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет, *О.М. Лебеденко*, д.і.н., професор, Ізмаїльський державний педагогічний інститут, *О.А. Удод*, д.і.н., професор, Інститут історії України НАН України, *Л.Ф. Циганенко*, д.і.н., професор, Ізмаїльський державний педагогічний інститут, *В.С. Шандра*, д.і.н., професор, старший науковий співробітник, Інститут історії України НАН України, *Н.А. Шип*, д.і.н., професор, Українська академія зовнішньої торгівлі.

Рецензенти: д.і.н., доцент *І.А. Коляда*, д.і.н., проф. *Ю.І. Терещенко*, д.і.н., проф. *О.Б. Шляхов*.

Згідно постанови президії ВАК України від 26.05.2010 р. № 1-05/4 видання внесено до переліку фахових видань з історичних наук (Бюлетень ВАК України, № 6, 2010).

Літературний редактор: *С.В. Корновенко*, *В.В. Шевченко*

Набір підготувала: *В.В. Шевченко*

Оригінал-макет підготувала: *Л.А. Зубець*

Видається за рішенням Вченої ради Інституту історії України НАН України.

Свідоцтво про державну реєстрацію друкованого засобу масової інформації КВ № 6739 від 04.12.2002 р., видане Державним комітетом інформаційної політики, телебачення та радіомовлення України.

Редакція публікує матеріали згідно оригінальних версій авторів, не завжди поділяючи їх погляди.

Електронна адреса: E-mail — pravhram@rambler.ru.

Problems of the History of Ukraine of XIX — Beginning XX cc. XVIII Edition. —
Kyiv: Institute of the History of Ukraine, 2011. — 305 p.

The offered edition is the eighteenth issue of scientific studios of department of the history of Ukraine XIX — to beginning of XX item to the Institute of the history of Ukraine NAS Ukraine. Edition continues tradition of publication of the results of scientifically research activity of employees, graduate students and bread-winners of department, workers of researches the leading domestic scientific establishments and teachers of higher educational establishments of Ukraine. The represented regular number is dedicated to the problems of Great reform (1861) and the peculiarities of its introduction in Ukraine and also the meaning and the affects it had for the historical national development.

Scientific revisions which entered in an issue can profit to not only the scientists-historians, teachers and students of higher educational establishments of humanitarian type but also all unindifferent to the pas of Ukraine.

Editorial Board: *O.P. Reent*, Doctor of History, Professor, Corresponding Member of the National Academy of Sciences of Ukraine (Head of editorial board), Institute of the History of Ukraine of the National Academy of Sciences of Ukraine, *O.O. Kryzhanovs'ka*, Candidate of History (Secretary of editorial board), Institute of the History of Ukraine of the National Academy of Sciences of Ukraine.

Editorial Board Members: *V.Y. Borysenko*, Doctor of History, Professor, M.P. Draho-manov National Pedagogical University, *O.I. Hurzhiy*, Doctor of History, Professor, Institute of the History of Ukraine of the National Academy of Sciences of Ukraine, *O.V. Dobrzhans'kyi*, Doctor of History, Professor, Yuriy Fed'kovich Chernivtsi State University, *H.D. Kaz'myrchuk*, Doctor of History, Professor, Taras Shevchenko Kyiv National University, *V.P. Kotsur*, Doctor of History, Professor, Corresponding Member of the Academy of Pedagogy of Ukraine, Pereyaslav-Khmel'nyts'kyi State Pedagogical University, *O.M. Lebedenko*, Doctor of History, Professor, Izmail State Pedagogical Institute, *O.A. Udod*, Doctor of History, Professor, Institute of the History of Ukraine of the National Academy of Sciences of Ukraine, *L.F. Tsyganenko*, Doctor of History, Professor, Izmail State Pedagogical Institute, *V.S. Shandra*, Doctor of History, Professor, Institute of the History of Ukraine of the National Academy of Sciences of Ukraine, *N.A. Shyp*, Doctor of History, Professor, Ukrainian Academy of Foreign Trade.

Reviewers: Doctor of History *I.A. Kolyada*, Doctor of History, Professor *Yu.I. Tere-shchenko*, Doctor of History, Professor *O.B. Shlyakhov*.

According to decision of presidium of the Higher Certification Committee of Ukraine from 26.05.2010 p. № 1-05/4 the edition is included to the list of professional publications in history (report of the Higher Certification Committee of Ukraine, № 6, 2010).

Literary Editor: *S.V. Kornovenko, V.V. Shevchenko*

Composed matter by: *V.V. Shevchenko*

Layout by: *L.A. Zubets*

Published according to decision of Academic Council of Institute of the History of Ukraine of the National Academy of Sciences of Ukraine.

Certificate of state registration of printed medium KB № 6739 from 04.12.2002, issued by State Committee of Information Policy, Television and Broadcasting of Ukraine.

The editors publish the materials according to the original authors' versions, not always sharing their views.

E-mail: pravhram@rambler.ru.